

nas, ne bi trebalo tako pogostoma, kader odrastejo, kovaču pošiljati jih.

Za vsako dobro reč treba je več ali manj denarja potrošiti; saj tudi nobeden ni v stanu po obrestih pred prašati, dokler ne posodi ali pa kam drugam denarja ne obrne, da mu obresti donaša. Na naši gori je 128 posestnikov sè Št. Vidci, kateri z nami vred goro uživajo. Nanos bi moral imeti prostoren hlev, da bi se vsa čeda lahko pred slabim vremenom obvarovala; v njem bi moral prostor biti nad živino za ljudi, da zavetje imajo v slabem vremenu pred dežjem, točo, bliskom in treskom, in jim ne bi treba bilo pod prostim nebom bridko zdihovati. Hlev narediti gotovo ne bi veliko stalo, kajti kamenja se dobí kolikor treba; škrilovja za streho tudi; pések bi se prek poti dobil; apnélica bi se lahko napravila in les bi se iz gozda pripeljal. Zraven hleva bi moral biti vodnjak, da bi vsa strešna voda va-nj tekla, za človeško rabo. 128 posestnikov vse to brez velikih stroškov zmore, in brž, ko bi začeli obresti gore uživati, bi slednji na ves trud in na vse stroške precej pozabil. Živina je, hvala Bogú, z vodo preskrbljena.

Filip Trost.

Podučne stvari.

Košček poduka

o nabiri novincev v vojaški stan.

Nabiranje novincev je pred durmi. Če tudi smo v novi vojni postavi ob svojem času že govorili, naj vendar na kratko posnamemo poglobitve pogoje, pod katerimi je kdo vojaščine prost.

Popolnoma prost je vsak, kdor je že 36 let star.

Začasno prosti so oni, ki še niso 32 let stari, pa so že za vojake služili. Ako vojska žuga, se vzamejo taki v reservo ali med brambovce.

Začasno prost je edini sin tacega očeta, ki si nič zaslužiti ne more, ali pa vdove matere. Na starost očetovo se tù ne gleda; al tak mora biti oče, da si nič zaslužiti ne more; to odloči asentna komisija. Mati vdova pa, če je tudi v stanu si kaj zaslužiti, ima pravico do tega, da si jej oprostí njen sin, ako je njen edini sin. Ta dobrota dohaja tudi nezakonski materi, ako je sin njen edini sin, ne pa nezakonskemu očetu.

Začasno prost je tudi edini vnuk starega očeta (deda) ali vdove stare matere (babice). Al svojih lastnih živih sinov ne smeta imeti in tudi nobena družega vnuka ne, ki si kaj prislužiti more.

Začasno prost je brat, kateri ima bratov ali sester, ki nimajo ne očeta ne matere več. On mora pa svojim bratom in sestram edini biti, ki si kaj zaslužiti more, in vsi morajo biti zakonskega rodú.

Pri razsojevanji tega, ali je kdo edini sin, vnuk ali brat, se pa ne štejejo taki brati, kateri že služijo za vojake bodi si v liniji ali v rezervi ali pa so na odpustu (urlavbu); pa tudi taki se ne štejejo, ki še niso 18 let stari, ali taki, ki si ne morejo nič zaslužiti. Za oproščenje veljajo vsi ti primerljivi le takrat, ako na tacega, ki se ima oprostiti, zares pride to, da mora rediti stariše, starega očeta ali staro mater, brata in sestre, in da jih tudi res redí. Od tistega dneva pa, ko jih ne redí več ali da ga zato ne potrebujejo, ni več vojaščine prost, če je v letih vojaških.

Zgodovinska črtica o davkih.

Mnogovrstni so potje do denarja; nič manj mnogovrstna je pa tudi premetenost, pridobljeni denar iz žepa posamesnih ljudi izvoditi v veliko splošno državno

vrečo. Kdo bi našteval vse, od česar se je že plačeval davek, in vse pretveze iznajti nove, in zvikšati stare davke?

V prvi vrsti je bil človek tisti, ki se je nadačal kot človek, in potem njegovo delo.

Stare čase znimar pustivši ozrimo se le v novejše, in našli bomo naslednje davke:

1702. leta bila je v Prusiji, ktera je mnogo mnogo denarja potrebovala, ko je postala kraljestvo, vpeljana glavnina ali glavni davek. Tega davka ni bil nikdor prost, še celó kraljevska rodovina ga je morala plačevati; takrat je vendar vsak vedel, če je bil tudi prav neumen, da ima glavo; tako je dandanes še na Angleškem. Kralj je za svojo glavo plačeval po 4000, kraljica po 2000, dedič-kraljevič po 1000, in daljni sorodniki po 600, 400 in 300 tolarjev. Vojaki od maršala do stabnega častnika so vsako leto plačali eno mesečno plačo. Največ tega davka pa so, kakor je sploh še dandanes navada, plačali nižji stanovi: rokodelski pomočnik je plačeval po 12, kmet po 8—12 grošev, dni-narice po 4 groše.

Štric tega davka bil je, če tudi ne dolgo, deviški davek. Vsaka devica je od 20. do 40. leta, če se ta čas ni omožila, po 1 tolar plačevala na leto. Ta davek je imel namen, spodbujati jih k možitvi. Razumnejše bi pač bilo, da bi se bil ta davek naložil fantom, ki se ne marajo ženiti.

S temi davki so si roko podajali davki od stvari, ki so le bolj potrata ali nagizda, na pr. od kočij, a le v glavnem mestu, za poškodovanje tlaka od 12 grošev do 3 tolarjev; ženske so od kinča ali lišpa na glavi plačevale po 1 tolar; od nogovic, črevljev, šolnov, šlebedrov za vsak par kakor tudi za vsak klobuk plačevalo se je po 1 groš; med davki, ki so največ nesli, bil je davek od lasulj (barok) vpeljan 1698. leta, — ta davek je bil ob enem tudi bramba domačih izdelkov, kajti francoska lasulja je stala 25, pruska le 6 odstotkov prave cene; 1701. leta je Francoz Elija Papus ta davek vzel v najem; ker pa ni bilo moč v okom priti kontrabantu, in ker so oni, ki so nosili lasulje, morali vedno seboj nositi tudi privoljenje za lasuljo, da jim niso bile strgane z glave, zato se je najem koj drugo leto opustil in ta davek vredil tako, da so najvišji dvorniki in vojaki plačevali po 2½ tol., drugi uradniki in oficirji do majorja po 2 tolarja; uradniki do tajnikov po 1 tolar; nižji uradniki, strežaji, kupci, kramarji in meščanje po 16 grošev; rokodelski pomočniki, služabniki in vsi drugi po ½ tol. Ta uredba je bila nova v Prusiji, davka pa Prusi niso prvi vpeljali; v Saksoniji ga je vpeljal deželni zbor 1676. leta, in vsaki lasulji postavil 10 tol. cola, češ, da bode ustavil gizdavost, kar se pa ni zgodilo.

Na Angleškem je enak davek, kterege je o času francoske prekucije vpeljal Pit, imenuje se davek od bele moke (štupe), s katero se potresajo lasje. Še dandanes so angleških velikašev strežaji črnih las, brk in brad videti z dragimi belimi potresenimi lasmi. Pita so takrat zasmehovali ter se iz njega norca delali.

Pit in pomanjkanje denarja za tadašnjo vojsko sta vpeljala davek od oken, ki je nehal še le 1851. leta. Tudi ta davek so zasmehovali in se mu odtegovali s tem, da so zazidavali cele vrste oken z napisi: Pitovi spisi knjiga I., II., III., IV., V., VI. itd. Tudi na Nemškem se je bil vpeljal ta davek. Maks Heinrich bavarski (od 1650. do 1688. l.) je bil na vsako šipo po 3 solde postavil davka.

Vrnimo se na Prusko, ktero je že od nekdanj najbolj slovélo z davkarskimi postavami. Ne le nagizda se je nadačevala, ampak tudi stvari, na videz nagizdne, v resnici pa potrebne za življenje. Taki so bili davki